

MEMÒRIA HISTÒRICA / DIA NACIONAL DE L'EXILI I LA DEPORTACIÓ

EBRENCs INHUMATS AL CEMENTERI DE L'OEST DE PERPINYÀ						
NOM	EDAT (publicació)	ORIGEN	RESIDÈNCIA	LLOC INTERNAMENT	LLOC MORT	DATA MORT
Argilaga Gil, Severí *	24 anys	Garcia	Barcelona	Camp de Sant Cebrià	Antic Hospital Militar	28/03/1939
Beltri Vericat, Josep	34 anys	Tortosa	Tortosa	Camp d'Argelers	Hospital de Sant Lluís	13/02/1941
Ciuraneta Filella, Josep Maria *	26 anys	La Palma d'Ebre	Sabadell	Camp del Barcarès	Antic Hospital Militar	10/03/1939
Clua Coso, Josep *	21 anys	Corbera d'Ebre	Corbera d'Ebre	Camp del Barcarès	Antic Hospital Militar	09/04/1939
Consarnau Fornós, Francesc	53 anys	L'Ametlla de Mar	L'Ametlla de Mar	Camp d'Argelers	Hospital de Sant Lluís	02/06/1941
Eixarch Garcia, Josep *	31 anys	Amposta	Amposta	Camp del Barcarès	Antic Hospital Militar	07/05/1939
Espuny Barceló, Josep	35 anys	Tortosa	Tortosa	Camp de Sant Cebrià	Hospital de Sant Lluís	10/07/1940
Estivill Escoda, Julio *	19 anys	La Torre de l'Espanyol	La Torre de l'Espanyol	Camp d'Argelers	Antic Hospital Militar	20/05/1939
Fabra Mora, Joan Baptista *	19 anys	Benissanet	Benissanet	Prats de Molló	Antic Hospital Militar	23/03/1939
Falges Colomé, Francesc *	39 o 41 anys	Tortosa	Santa Bàrbara o Tortosa	Camp del Barcarès	Antic Hospital Militar	30/04/1939
Ferrer Marín, Víctor	24 anys	Tortosa	Tortosa	Camp d'Argelers	Antic Hospital Militar	11/05/1939
Gabarrí Gabarrí, Teresa	24 anys	Benifallet			Hospital de Sant Joan	22/05/1940
Galindo Sendra, Francisco *	86 anys	Ginestar			Antic Hospital Militar	14/07/1939
Gimeno Cid, Josep	21 anys	Santa Bàrbara	Santa Bàrbara	Camp de Sant Cebrià	Antic Hospital Militar	01/04/1939
Gisbert Domènech, Joan *	30 anys	Tortosa	Roquetes	Camp de Sant Cebrià	Antic Hospital Militar	30/03/1939
Grau Piñol, Miquel	28 anys	Móra d'Ebre	Móra d'Ebre	Camp d'Argelers	Hospital de Sant Lluís	06/06/1941
Lahosa Alcoverro, Jaume *	46 anys	Prat de Comte	Barcelona	Camp d'Argelers	Antic Hospital Militar	23/03/1939
Mañé Clua, Josep	35 anys	Corbera d'Ebre	L'Hospitalet de Llobregat		Antic Hospital Militar	22/03/1940
Manlleu Arasa, Joan	22 anys	Santa Bàrbara	Tarragona	Camp del Barcarès	Antic Hospital Militar	24/03/1939
March Papaseit, Tomiàs	43 anys	Miravet			Hospital de Sant Joan	20/06/1939
Martínez-Sancho Simarro, Luis	29 anys	Tortosa			Antic Hospital Militar	27/02/1939
Navarro Soler, Frederic	46 anys	Tortosa	Barcelona	Camp de Sant Cebrià	Antic Hospital Militar	19/03/1939
Oscá Cabanes, Manuel *	56 anys	La Sénia	La Sénia		Antic Hospital Militar	11/03/1939
Perelló Abelló, Ramon	19 anys	Torre de l'Espanyol			Hospital de Sant Joan	20/08/1939
Pérez Sánchez, Francesc *	37 anys	Esquivias, Toledo	Amposta	Camp del Barcarès	Antic Hospital Militar	27/03/1939
Roda Fabregat, Josep	19 anys	Tortosa			Hospital de Sant Joan	18/03/1939
Torres Pedret, Josep *	40 anys		Móra d'Ebre		Antic Hospital Militar	27/02/1939
Treig Badia, Joan Baptista *	28 anys	Benifallet	Benifallet		Hospital de Sant Lluís	21/04/1939
Vidal Reverter, Agustí *	34 anys	La Ràpita			Antic Hospital Militar	12/07/1939
Vidal Benet, Rafael	18 anys	Tivissa			Hospital de Sant Lluís	20/03/1939

Elaboració: Jordi Oliva, Noemí Riudor i Martí Picas

*Ja figuraven a la llista de morts a l'exili als Pirineus Orientals publicada pel SETMANARI L'EBRE el gener del 2021

xili del 39. S'hi van enterrar, sobretot, internats als camps d'Argelers, Sant Cebrià i el Barcarès que van trobar la mort en hospitals de la capital del Rosselló. La llista inclou una trentena d'ebrencs [vegeu quadre] amb procedència de les quatre

comarques; més de la tercera part, del Baix Ebre. Només mitja dotzena tenien més de 40 anys. Esta nova publicació ja permet inferir que la llista d'ebrencs morts a l'exili passa, com a mínim, de 31 a 46, ja que hi ha 15 víctimes -hi apareix la primera dona- que no figuraven en la llista oficial inicial de les 1.685 víctimes mortals als Pirineus Orientals francesos, i que es pot consultar al web del Memorial Democràtic de la Generalitat.

Els autors del doble treball, d'altra banda, assenyalen que la xifra d'enterrats al cementeri de l'Oest podria augmentar, ja que tenen constància de 575 persones exiliades, mortes a Perpinyà entre 1938 i 1945, de les quals es desconeix el lloc on van ser inhumades, i demanen recursos per a continuar la recerca i facilitats per a consultar els llibres dels altres cementeris de la ciutat del Rosselló. A més a més, en-

carà és una incògnita on es van inhumar els infants.

No cal dir que darrere de cada nom hi ha el drama de famílies que majoritàriament no han pogut tancar el dol. A més a més, com recorden els tres historiadors, el creixement del cementeri en dificulta la localització i fa difícil saber en quin moment les restes de cada individu van ser traslladades a l'ossera comuna.

En tot cas, el seu treball sí que va permetre que el 18 de febrer del 2018 es fes un primer acte en record i homenatge als exiliats inhumats al Cementeri de l'Oest. La data tampoc no es va triar a l'atzar, sinó que coincidí amb l'aniversari dels primers enterraments de republicans registrats en aquell cementeri, on ja s'hi podia trobar un petit monòlit dedicat a aquell exili, amb una inscripció que resa: "A la memòria de tots els qui a l'exili han trobat la mort". L'escultura va ser obra

de Miquel Paredes i va ser finançat pels exiliats catalans del Comitè Departamental dels Pirineus Orientals d'Esquerra Republicana de Catalunya, en el quart aniversari de l'afusellament del president Companys, el 15 d'octubre de 1944, quatre dies abans de l'estèril inversió del maquis a la Val d'Aran.

L'acte, convocat pels tres historiadors i les entitats Associació Cultural Xarxa Cebriana i Col·lectiu de Joves del Rosselló, va comptar amb l'adhesió de moltes altres associacions i amb la presència de l'aleshores del 131è president de la Generalitat, Quim Torra, o de qui en aquell moment era el director general de Memòria Democràtica, Vicenç Villatoro.

La part central de l'acte va consistir a desplegar un plànol amb els noms dels 841 exiliats documentats que van ser enterrats al 18 Allée du Souvenir. També se'n va

crear una pancarta memorial [a la imatge a color de la pàgina 2], dissenyada per Helena Rovira, perquè pugui ser desplegada periòdicament en record i desgreuge dels exiliats morts "fins que l'espai no siga dignificat com caldria" per part de les autoritats. La propera cita serà el dissabte de la setmana que ve, 18 de febrer, quan hi ha previst que, per segon any consecutiu, es faci l'homenatge a les víctimes, al mateix cementeri de Perpinyà.

LA MORTALITAT AL CAMP D'ARGELERS D'altra banda, els tres investigadors catalans ultimen un tercer llistat, amb la col·laboració de l'historiador especialista Gregory Tuban, amb les víctimes mortals internades en el camp de refugiats d'Argelers [imatge en blanc i negre]. El febrer del 2022 la llista ja sobrepassava els 300 noms, però encara no ha estat completada. ■

